

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

CURRICULUM ȘCOLAR

pentru

EDUCAȚIE MUZICALĂ

CLASELE a X-a - a XI-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

Aprobat prin Ordin al Ministrului

nr. /

București

2000

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezentul curriculum își propune ca pe parcursul liceului să formeze competențe, valori și atitudini care să conducă la dezvoltarea unei personalități autonome și creative. Elevii sunt îndrumați spre formarea gustului și a judecății muzicale, spre conștientizarea aspectelor prin care un compozitor se deosebește de alții.

Educația muzicală în clasele X-XI are două componente:

- muzica vocală;
- muzica instrumentală

Muzica vocală - cântul vocal se practică intensiv în corul clasei și în cadrul formației corale din liceu. Se interpretează individual și în ansamblu capodopere muzicale.

Muzica instrumentală – fără intenția de a face din elevi mari interpreți, se studiază unul sau mai multe instrumente. Studiul instrumentului trebuie să formeze la elevi deprinderile instrumentale de bază concomitent cu dezvoltarea orizontului artistic. Cântul instrumental se realizează cu grupe de elevi sau cu întreaga clasă (blockflote, chitară de exemplu) iar la nivelul liceului în cadrul orchestrei, al formațiilor de cameră. Se interpretează individual și în ansamblu capodopere muzicale.

Ținând cont de forma de prezentare a curriculum-ului de față, sunt necesare următoarele precizări:

- **competențele generale** sunt ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi; ele se definesc pe obiect de studiu și se formează pe durata învățământului liceal.
- **competențele specifice** sunt deduse din competențele generale, se definesc pe obiect de studiu și se formează pe durata unui an de studiu. Ele sunt prezentate în corelație cu unități de conținut, astfel încât devine clar răspunsul la întrebarea: *de ce se învață anumite informații?*

Prin forma de prezentare, curriculum-ul pentru *Educație muzicală* este un instrument flexibil de lucru pentru profesori.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Receptarea și analizarea unei varietăți de creații muzicale, naționale și universale**
- 2. Folosirea interpretării muzicale ca modalitate de exprimare artistică și / sau folosirea altor limbaje pentru redarea imaginii muzicale receptate**

CLASA a X-a

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Receptarea și analizarea unei varietăți de creații muzicale, naționale și universale

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Recunoașterea auditivă a unor elemente ritmico-melodice din cântec și corelarea acestora cu noțiunile corespunzătoare	- Elemente ritmico-melodice relevante în cântecele propuse
1.2 Descifrarea cântecelor cu ajutorul instrumentului învățat	- Elemente de tehnică instrumentală
1.3 Comentarea rolului expresiv al elementelor de interpretare și utilizarea unor elemente specifice de comparare și clasificare a cântecelor	- Audiții, cântece de facturi diferite - Tematică, metru, tempo, caracterul melodiei (elemente de analiză comparată a cântecelor)
1.4 Recunoașterea auditivă a motivelor, temelor și a componentelor de ordin structural specifice unor genuri și forme muzicale ¹	- Suita, menuet, rondo, simfonia, concertul, opera
1.5 Identificarea tipurilor de formații instrumentale	- Orchestra de coarde și de cameră
1.6 Identificarea ipostazelor de utilizare a vocii umane în creația muzicală	- Aria, duetul, terțetul etc., corul
1.7 Identificarea unor aspecte ale fenomenului muzical în societatea contemporană	- Curente, orientări, tendințe ale muzicii agreate de tineri

2. Folosirea interpretării muzicale ca modalitate de exprimare artistică și / sau folosirea altor limbaje pentru redarea imaginii muzicale receptate

2.1 Interpretarea vocală/instrumentală a cântecelor din repertoriul propus	- Cântare la unison și cântare armonico-polifonică a unor lucrări din muzica cultă, populară și de dans
2.2 Selectarea modalităților de interpretare adecvate	- Elemente de dinamică, de tempo, timbrale etc.
2.3 Acompanierea instrumentală a cântecelor	- Exerciții de tehnică instrumentală elementară - Procedee de acompaniament cu instrumente muzicale (ritmic, armonic) sau improvizate

¹ Audițiile se vor realiza de preferință "pe viu", în sălile de recital și concert

2.4 Utilizarea sunetului muzical în combinații proprii	- Procedee de improvizație care să ajute la aprofundarea și înțelegerea formei în muzică
2.5 Utilizarea resurselor expresive ale mișcării corporale în interpretarea muzicală	- Elemente de mișcare și dans, inspirate de muzica interpretată
2.6 Folosirea limbajului literar și/sau plastic în redarea reacțiilor la creații muzicale	- Creații literare, plastice și coregrafice

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea contribuției muzicii la constituirea fondului cultural comun al societății
- Dezvoltarea gândirii autonome și critice prin receptarea și interpretarea creațiilor muzicale
- Dezvoltarea atitudinii reflexive asupra valorii muzicii în viața individului și a societății

SUGESTII METODOLOGICE

Cu ajutorul instrumentelor muzicale (ex: de percuție) se fac aplicații și se consolidează cunoștințele teoretice despre formele muzicale.

Vor fi cultivate elemente improvizatorice care să ajute la aprofundarea și înțelegerea teoriei despre "forma în muzică".

Elevii vor audia în sălile de concert și de operă lucrări muzicale de referință cu prioritate din perioada clasică. Astfel vor avea ocazia să se familiarizeze cu limbajul formelor muzicale și procesul de dezvoltare a muzicii de la Haydn prin Mozart la Beethoven. Audițiile vor fi precedate de discuții pregătitoare, discuții ce vor fi reluate după spectacol, concert. **Audițiile de benzi, discuri, CD-uri au loc foarte rar.** Marea deosebire dintre a asculta pe unul sau mai mulți muzicieni fiind implicat prin contact sufletesc, prin audierea activă și participare interioară și a asculta o muzică ce practic ignoră participarea interioară pentru că este "fixată bine" pentru totdeauna, cum este cazul benzilor, discurilor face ca în școala Waldorf să fie aleasă calea implicării directe în ascultare.

Vor fi studiate biografiile marilor compozitori clasici: Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven. Se vor întocmi referate.

Elevii clasei a X-a fac parte din corul sau orchestra liceului.

În orele de cor vor fi abordate lucrări corale la două și mai multe voci, prioritate cele din perioada clasică. Elevii cu preocupări muzicale deosebite pot face parte din formații camerale.

Elevii vor susține cu formația din care fac parte concerte, prilej cu care vor interpreta lucrările studiate.

CLASA a XI-a

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Receptarea și analizarea unei varietăți de creații muzicale, naționale și universale

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Recunoașterea auditivă a unor elemente cromatice din cântec, corelarea acestora cu noțiunile corespunzătoare	- Elemente cromatice relevante în cântecele propuse
1.2 Descifrarea cântecelor cu ajutorul instrumentului învățat	- Elemente de tehnică instrumentală - Exerciții pentru a trezi sensibilitatea față de posibilitățile cromaticii muzicale.
1.3 Comentarea rolului expresiv al interpretării și utilizarea unor elemente specifice de comparare și clasificare a cântecelor	- Metru, modificări de tempo - Elemente de analiză comparată a mersului melodiei în funcție de nota finală - Drumul muzicii universale clasice către izvoarele muzicilor naționale
1.4 Recunoașterea auditivă a motivelor, temelor și a componentelor de ordin structural specifice unor genuri și forme muzicale	- Concertul, simfonia, poemul simfonic, liedul, miniatura, opera - Forma de sonată
1.5 Identificarea tipurilor de formații instrumentale	- Orchestra de coarde și de cameră în romantism
1.6 Identificarea ipostazelor de utilizare a vocii umane în creația muzicală	- Aria, duetul, terțetul etc., corul
1.7 Identificarea unor aspecte ale fenomenului muzical în societatea contemporană	- Compararea cântecelor din epoca contemporană ce au același conținut cu cele din perioada romantică

2. Folosirea interpretării muzicale ca modalitate de exprimare artistică și / sau folosirea altor limbaje pentru redarea imaginii muzicale receptate

2.1 Interpretarea vocală/instrumentală a cântecelor din repertoriul propus	- Lucrări muzicale cu solist, <i>a capella</i> și cu acompaniament.
2.2 Selectarea modalităților de interpretare adecvate	- Elemente de dinamică, de tempo, timbrale etc.
2.3 Acompanierea instrumentală a cântecelor	- Exerciții de tehnică instrumentală elementară - Procedee de acompaniament cu instrumente muzicale (ritmic, armonic) sau improvizate

2.4 Utilizarea sunetului muzical în combinații proprii	- Procedee de improvizație: melodie la ritm dat, continuarea melodiei, întrebare-răspuns
2.5 Utilizarea resurselor expresive ale mișcării corporale în interpretarea muzicală	- Elemente de mișcare și dans, inspirate de muzica interpretată
2.6 Folosirea limbajului literar și/sau plastic în redarea reacțiilor la creații muzicale	- Muzica cu program

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea contribuției muzicii la constituirea fondului cultural comun al societății
- Dezvoltarea gândirii autonome și critice prin receptarea și interpretarea creațiilor muzicale
- Dezvoltarea atitudinii reflexive asupra valorii muzicii în viața individului și a societății

SUGESTII METODOLOGICE

Elevii clasei a XI-a fac parte din corul sau din orchestra liceului. Cei cu preocupări muzicale deosebite pot face parte din formații camerale.

Noțiunile teoretice vor fi consolidate și în orele de cor și orchestră.

Permanent se vor cânta și pasaje din lucrări contemporane. În clasa a XI-a va exista o epocă de muzică ce va dura 2-3 săptămâni și va avea o temă. Tema va fi realizată în strânsă legătură cu cursul de "Istoria artei".

Vor fi studiate biografiile celor mai importanți compozitori (F. Schubert, R. Schuman, F. Liszt, J. Brahms, R. Wagner, G. Verdi și alții), interpreți, muzicieni de renume, reprezentanți ai muzicii culte, jazz, pop. Elevii vor întocmi referate, iar în timpul epocii de muzică, un caiet de epocă.

Elevii vor audia în sălile de concert și de operă lucrări muzicale de referință cu prioritate din perioada romantică. Audițiile vor fi precedate de discuții pregătitoare, discuții ce vor fi reluate după spectacol, concert. **Audițiile de benzi, discuri, CD-uri au loc foarte rar.** Marea deosebire dintre a asculta pe unul sau mai mulți muzicieni fiind implicat prin contact sufletesc, prin audierea activă și participare interioară și a asculta o muzică ce practic ignoră participarea interioară pentru că este "fixată bine" pentru totdeauna, cum este cazul benzilor, discurilor face ca în școala Waldorf să fie aleasă calea implicării directe în ascultare.

Lucrările studiate în orele de cor și orchestră vor fi prezentate publicului în concerte.

A. Repertoriu de cântece pentru clasele X-XI (sugestii)

D.G. Kiriac	– Revedere – Pe cărare sub un brad – Cântec de toamnă
Timotei Popovici	– Mulți ani trăiască – Păsărica-n timpul iernii
Gh. Cucu	– O, minune
A.L. Ivela	– Noapte de vară
Ion Popescu Pasăre	– Rodica
Gavriil Muzicescu	– Trompetele răsună
Gh. Dumitrescu	– Cântec din Oaș
Ion Vanica	– Cântec de tabără
I.D. Vicol	– La izvor
Iosif Ivanovici	– Valurile Dunării
Paul Constantinescu	– Patru madrigale pe versuri de M. Eminescu
George Enescu	– Tu m-ai uitat – De anul nou
Tiberiu Brediceanu	– Floricică de pe apă
Filaret Barbu	– Ana Lugojana
Irina Odăgescu Țuțuianu	– Cântec de drumeții
Liviu Comes	– Luna iese dintre codri
Valentin Timaru	– Toamna – Coborât-o, coborât – Ieși soare din-nchisoare
Dan Voiculescu	– Iscoada – Cântec de leagăn – Cucu
Edvard Grieg	– Cântecul lui Solveig
P. I. Ceaikovski	– Cântec
W.A. Mozart	– Canon – Cântec de leagăn – Un imn al păcii – Blânda seară – Aria lui Figaro – Flautul fermecat - arie – Aria lui Papagheno
G.Fr. Händel	– Imnul Păcii
Carl Maria von Weber	– Corul vânătorilor – Ecoul
Giuseppe Verdi	– Marșul triumfal – Cor din opera “Trubadurul” – Cor din opera “Nabucodonosor” – Aria ducelui din opera “Rigoletto”
Georges Bizet	– Aria toreadorului
Richard Wagner	– Corul pelerinilor din opera “Tannhäuser” – Cor din opera “Lohengrin”

B. Audiții muzicale pentru clasele X-XI (sugestii)

- J. S. Bach
- Concertul pt. două viori și orchestră
 - Toccata și fuga în re minor pt. orgă
 - Passacaglia în do minor pt. orgă
 - Concerte pentru clavecin și orchestră
 - Matthäus Passion - corul final
- G. Fr. Händel
- J. Haydn
- Suita “Focuri de artificii”
 - Simfonia “Militara”
 - Simfonia nr. 103
- W. A. Mozart
- Uvertura la opera “Nunta lui Figaro”
 - Concert pt. vioară nr. 5
 - Simfonia nr. 40 în sol minor
 - Opera “Nunta lui Figaro” – fragmente
 - Concerte pentru pian
 - Recviem
- L. v. Beethoven
- Sonata “Primăverii” pt. vioară și pian
 - Concertul pentru vioară în re
 - Concertul nr. 5 pt. pian
 - Simfonia a IX-a – “Oda bucuriei”
- Fr. Schubert
- Uvertura “Rozamunda”
 - Cvintetul “Păstrăvul”
 - Simfonia a IX-a “Neterminată”
- F. Mendelssohn-Bartholdy
- G. Rossini
- Concertul pentru vioară
 - Opera “Bărbierul din Sevilla” (Uvertura, Aria lui Figaro, Cavatina Rosinei)
- G. Bizet
- G. Verdi
- Opera “Carmen” (Uvertura, Seguidilla, Habanera)
 - Operele “Rigoletto” (Ariile Ducelui, Aria lui Rigoletto, Aria Gildei, Cvartetul final), “Traviata” (Uvertura, Aria șampaniei, coruri), “Trubadurul” (Corul țiganilor), “Aida” (Marșul triumfal, Aria lui Radames)
- Fr. Chopin
- Mazurci și Valsuri
 - Studiul revoluționar, valsuri, mazurci
 - Concertul pentru pian nr. 1
- Fr. Liszt
- Rapsodia ungară nr. 2
 - Poemul simfonic “Preludiile”, Rapsodiile
- R. Wagner
- M. Mussorgski
- J. Brahms
- Uvertura la opera “Tannhäuser”
 - Suita “Tablouri dintr-o expoziție”
 - “Uvertura academică”, Dansuri ungare
 - Variațiuni pe o temă de Haydn
- Ch. Gounod (Bach)
- B. Smetana
- Ave Maria
 - Uvertura la opera “Mireasa vândută”
 - Poemul simf. “Patria mea” - Vltava
- J. Strauss–fiul
- H. Wieniawski
- P. I. Ceaikovski
- Arii din opereta “Liliacul”
 - “Scherzo tarantella”
 - Baletul “Iacul lebedelor”
 - Poemul simfonic “Romeo și Julieta”
 - Uvertura 1812
 - Concertul pt. pian
- E. Grieg
- Suita “Peer Gynt”
 - Concertul pentru pian
- R. Strauss
- Poemul simfonic “Till Eulenspiegel”

S. Rahmaninov	– Concertul nr. 2 pt. pian și orchestră
B. Bartók	– Concert pt. orchestră – p. a IV–a “Intermezzo interrotto”
A. Dvořák	– “Dansurile slave”
	– simfonia a IX–a “Din lumea nouă”
Cl. Debussy	– “Dansul prăjiturii” din suita “Colțul copiilor” pt. pian
G. Enescu	– Bourrée din Suita op. 10
	– “Preludiu la unison”
	– Intermezzo pt. instrumente de coarde
	– Poema română
	– Sonatele pentru pian și vioară
Marțian Negrea	– Suita “Prin Munții Apuseni”
Paul Constantinescu	– Dansuri simfonice
I. Stravinski	– Baletul “Pasărea de foc”
S. Prokofiev	– simfonia I. “Clasica”
Sabin Drăgoi	– Divertisment rustic
C. Orff	– Cantata scenică “Carmina Burana”
G. Gershwin	– “Porggy and Bess” – fragmente
	– Un american la Paris
	– Rhapsody in Blue
L. Bernstein	– “West side Story”
	- muzică ușoară, de divertisment și de jazz
	- muzică populară, muzică instrumentală de dans, folclorul obiceiurilor, folclorul neocazional: doina, balada, cântecul propriu-zis

Sugestiile pentru repertoriul de cântece și audiții muzicale sunt deschise și ele pot fi completate cu alte piese care reflectă specificul local și național (în cazul școlilor cu predare în limbile minorităților)

BIBLIOGRAFIE

1. Frans Carlgren, Arne Klingborg, *Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner*, Editura Triade, 1994
2. Claudio Gregorat, *L'expérience spirituelle de la musique*, Editions du Centre Triades, 1980
3. Carl Orff , *Metoda Orff de educație muzicală: Schulwerk*, Editura Anima, 1995
4. Martin Rawson, Tobias Richter, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000
5. Rudolf Steiner, *Arta educației*, Editura Triade, 1994
6. Wolfgang Wunsch, *Educația prin muzică. Predarea muzicii în școlile Waldorf*, Editura Triade, 1999